

Illegal vapenhandel

En kvalitativ studie av läget i Finland 2017

Anders Enkvist

05/2017

Abstract

Författare	Examen	
Anders Enkvist	Polis (YH)	
Publikationens namn	Offentlighetsgrad	
Illegal vapenhandel En kvalitativ studie av läget i Finland 2017	Offentlig	
Handledare	Lärdomsprovets form	
Christian Romberg och Reima Pensala	Undersökande lärdomsprov	
Referat		
<p>Syftet med denna undersökning är att undersöka situationen i Finland 2017 angående illegal vapenhandel. Undersökningen är fenomenografisk i och med att lägesinformationen för 2017 fås från intervjuer med sakkunniga. Målgruppen för undersökningen är poliser i Finland, men också övriga personer som vill få en inblick i den illegala vapenhandeln i Finland som den ser ut 2017.</p> <p>I min undersökning fokuserade jag på tre delområden: startvapenproblemet, vapenmodeller som figurerar inom den illegala vapenhandeln i Finland samt brottsutredning relaterad till illegal vapenhandel i Finland.</p> <p>Undersökningen innehåller ganska mycket lagtext eftersom lagstiftningen är en viktig faktor när det gäller illegal vapenhandel. I och med undersökningen av den finska skjutvapenlagstiftningen, och den europeiska skjutvapenlagstiftningen framkom att skjutvapenlagstiftningen överlag inom EU har genomgått stora förändringar de senaste åren.</p> <p>Jag intervjuade två respondenter i min undersökning. Den ena är överkriminalkonstapel vid Österbottens polisinrättning, och den andra är överinspektör vid polisstyrelsens vapenförvaltningscentral i Riihimäki. Eftersom de instanser vid vilka respondenterna jobbar, arbetar med helt skilda områden inom illegal vapenhandel så skiljer sig intervjusvaren ganska mycket från varandra.</p> <p>Enligt respondenternas intervjusvar har läget i Finland 2017 angående illegal vapenhandel inte ändrats märkbart jämfört med läget för några år sedan. Respondenterna efterlyste ökad utbildning inom området illegal vapenhandel. Respondenterna menade att kunskapen inom området är ganska bristande i dagsläget bland poliser i Finland.</p>		
Sidantal	Månad och år då granskningen skett	Lärdomsprovets kod (OPS)
36 sidor	Maj 2017	Amk2017ONT
Nyckelord		
Vapenhandel, fenomenografi, skjutvapenlag, illegal vapenhandel		

Abstract

Author	Degree	
Anders Enkvist	Polis (YH)	
Name of the publication	Publicity degree	
Illegal vapenhandel – en kvalitativ studie av läget i Finland 2017	Public	
Supervisor	The thesis is a:	
Senior constable Christian Romberg & Superinspector Reima Pensala	Theoretical thesis	
Abstract The purpose with this thesis is to analyze the situation in Finland 2017 concerning illicit weapons trade. The thesis is phenomenographic, since the situational information about 2017 is acquired from two interviews with experts. The target group for the thesis is police officers in Finland, but also others who want an insight in the illicit weapons trade in Finland 2017. In my thesis I focused on three subdivisions; the problem with starter guns, weapon models that appears in the illicit weapons trade in Finland and crime investigation related to illicit weapons trade. I interviewed two respondents for my thesis. One of them is a sergeant at the police department in Ostrobothnia, and the other is superinspector at the National Police Boards weapons administration center in Riihimäki. The agencies where the two respondents are working are focusing on different areas in the fighting of illicit weapons trade. Because of that, the answers from the interviews differ. According to the experts' answers from the interviews, the situation in Finland 2017 concerning illicit weapons trade has not perceptibly changed compared to the situation a few years ago. The respondents called for increased education about illicit weapons trade. The respondents deemed that the knowledge among police officers in general about illicit weapons trade is currently insufficient. Since the law is an important factor considering illicit weapons trade, the thesis contains plenty of law text. As a result of the investigation of Finnish firearms act, and the European firearms act, it appeared that the firearms acts in general in the EU has undergone extensive changes during last few years.		
Number of pages	Month and year, when the review took place	Thesis code (OPS)
36 pages	January 2017	Amk2017ONT
Keywords Weapons trade, phenomenography, firearms act, illicit weapons trade		

Innehåll

1	INLEDNING.....	1
1.1	AVHANDLINGENS DISPOSITION.....	2
1.2	SYFTE	2
1.3	TIDIGARE FORSKNING.....	3
2	SKJUTVAPENLAGSTIFTNING	4
2.1	FINLANDS SKJUTVAPENLAG	4
2.1.1	<i>Skjutvapenlagens (9.1.1998/1) uppläggning.....</i>	<i>5</i>
2.1.2	<i>Deaktiverade och reaktiverade vapen.....</i>	<i>5</i>
2.1.3	<i>Ändringar i skjutvapenlagen</i>	<i>6</i>
2.2	KAPITEL 41 I STRAFFLAGEN (11.5.2007/531)	7
2.3	EU:S VAPENDIREKTIV	8
3	VAPENHANDEL.....	10
3.1	LAGLIG VAPENHANDEL	10
3.1.1	<i>Förvärvstillstånd</i>	<i>10</i>
3.1.2	<i>Innehavstillstånd</i>	<i>11</i>
3.1.3	<i>Parallelltillstånd.....</i>	<i>12</i>
3.1.4	<i>Privat tillverkningstillstånd.....</i>	<i>12</i>
3.1.5	<i>Privat överföring och införsel</i>	<i>13</i>
3.2	BEGREPPET ILLEGAL VAPENHANDEL.....	14
4	ILLEGAL VAPENHANDEL 2009 ENLIGT PENSALAS (2009) PUBLIKATION	14
4.1	STARTVAPENPROBLEMET	14
4.2	VAPENMODELLER SOM FIGURERAR INOM DEN ILLEGALA VAPENHANDELN I FINLAND	16
4.2.1	<i>Problemet med vapnet AK-47/MPiK (Maschinen Pistole Kalasnikov)</i>	<i>17</i>
4.2.2	<i>AEW – Accustic Expansion Weapons.....</i>	<i>18</i>
4.2.3	<i>Flobert-vapen</i>	<i>19</i>
4.3	BROTTSUTREDNING RELATERAD TILL ILLEGAL VAPENHANDEL	20
5	METOD, MATERIAL OCH UPPLÄGGNING	21
5.1	VAL AV DATAINSAMLINGSMETODER	21
5.2	UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE OCH PRECISERING AV DATAINSAMLINGSMETODER	21
5.3	RELIABILITET, VALIDITET OCH ETIK.....	23
6	RESPONDENTERNAS LÄGESUPPFATTNING ANGÅENDE ILLEGAL VAPENHANDEL I FINLAND 2017.....	25
6.1	STARTVAPENPROBLEMET	25

6.2	VAPENMODELLER SOM FIGURERAR INOM DEN ILLEGALA VAPENHANDELN I FINLAND	26
6.3	BROTTSUTREDNING RELATERAD TILL ILLEGAL VAPENHANDEL I FINLAND	27
7	AVSLUTANDE DISKUSSION	28
7.1.1	<i>Startvapenproblemet</i>	28
7.1.2	<i>Vapenmodeller som figurerar inom den illegala vapenhandeln i Finland</i>	29
7.1.3	<i>Brottsutredning relaterad till illegal vapenhandel i Finland</i>	30
7.2	DISKUSSION KRING ARBETETS GENOMFÖRANDE.....	31
7.3	FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	32
	REFERENSER	33

1 Inledning

Olagliga vapen uppstår inte av sig själva. Någon tillverkar dem, någon säljer dem och någon köper dem. I dag är läget kaotiskt vad gäller *illegal vapenhandel* i Europa (Europeiska Unionens Råd, 2016). I medierna kan man läsa om hur Europa alltmer utsätts för terroristattacker, och om krigshärdar som uppstår i olika delar av världen. EU gör dock kraftiga åtgärder för att bekämpa den illegala vapenhandeln (Europeiska kommissionen, 2015).

Brottslingarna är ofta steget för myndigheterna vad gäller illegal vapenhandel, eftersom de förstnämnda har initiativet. Myndigheterna kan t.ex. med hjälp av förebyggande polisarbete och lagstiftning förhindra spridning av illegal vapenhandel. Illegal vapenhandel bekämpas så gott det går, men man kommer alltid att kämpa i motvind så länge brottslingarna har initiativet (Polisen, u.å.). Nya vapentyper utvecklas hela tiden, och man hittar nya sätt att kringgå lagstiftningen. Det är en utmaning för lagstiftaren att hinna med utvecklingen.

Reima Pensala vid Vapenförvaltingscentralen i Riihimäki gav 2009 ut publikationen *Muutamia asioita kenttäpoliiseille ja tutkijoille laittoman asekaupan tämän hetkisestä tilanteesta Suomessa* (Egen översättning: Några aspekter till fältpoliser och brottsutredare om dagsläget i Finland angående illegal vapenhandel). I publikationen presenterar Pensala (2009) de centrala problem som Polisen står inför, i bekämpandet och förebyggandet av illegal vapenhandel inom Finlands och EU:s gränser. Detta var tänkt att hjälpa fält- och kriminalkonstaplar att förstå problemet med illegal vapenhandel, vilket sällan aktualiseras eller nämns vid skolningstillfällen. (Pensala, 2009). Trots att Pensala (2009) har gjort det här arbetet verkar det ändå enligt honom som om begreppet *illegal vapenhandel* är främmande för de flesta poliser. En konstapel kan stöta på ett olagligt vapen i sitt vardagliga arbete, beslagta det och sända det vidare för teknisk undersökning. Konstapeln kommer personligen således inte i kontakt med illegal vapenhandel i bemärkelsen *samhälleligt problem*, eftersom ärendet förs vidare till en annan instans. Med min undersökning strävar jag efter att poliser generellt ska få en helhetsbild av hur den illegala vapenhandeln ser ut idag, så att samarbetet polisstationer emellan skulle fungera bättre. Det finns således ett tomrum inom området, vilket jag önskar fylla.

1.1 Avhandlingens disposition

I kapitel 2 och 3 behandlas vapenlagstiftning och vapenhandel. I slutet av kapitel 3 redogörs för situationen 2009 angående illegal vapenhandel i Finland enligt Pensala (2009). Jag behandlar de tre delområdena i tur och ordning, med början från startvapenproblemet, och fortsätter med vapenmodeller som figurerar inom den illegala vapenhandeln i Finland, för att avsluta med brottsutredning relaterad till illegal vapenhandel. Jag går djupare in på begreppet *startvapenproblemet* i kapitel 3.

I metodkapitlet berättar jag om valet av forskningsmetod, undersökningens genomförande samt preciserar min datainsamlingsmetod. Kapitlet innehåller också en redogörelse för undersökningens reliabilitet, validitet och etiska aspekter.

I resultatredovisningen redogör jag för situationen angående illegal vapenhandel 2017, utifrån de intervjuer som gjorts i samband med undersökningen. I den avslutande diskussionen jämför jag situationen 2009 angående illegal vapenhandel med situationen 2017, och analyserar och diskuterar resultaten. Innan varje kapitel har jag valt att redogöra kort för kapitlets innehåll.

1.2 Syfte

Syftet med min undersökning är att undersöka situationen angående illegal vapenhandel i Finland, som den ser ut idag 2017. Undersökningen är *fenomenografisk* eftersom den undersöker människors uppfattningar om ett visst fenomen, vilket i den här undersökningen är den illegala vapenhandeln i Finland 2017 (Eklund, u.å.). Lägesinformationen fås från två intervjuer med sakkunniga. Jag kommer att fokusera på tre delområden; startvapenproblemet, vapenmodeller som figurerar inom den illegala vapenhandeln i Finland och brottsutredning relaterad till illegal vapenhandel. Jag har valt dessa delområden eftersom de enligt Pensala (2009) tangerar de mest centrala problemen med illegal vapenhandel. Utifrån delområdena har jag formulerat följande undersökningsfrågor:

1. Hur är situationen år 2017 angående startvapen utifrån sakkunnigas uppfattningar?

2. Vilka vapenmodeller figurerar enligt sakkunniga inom den illegala vapenhandeln i Finland 2017?
3. Hurudan är situationen år 2017 angående brottsutredning relaterad till illegal vapenhandel enligt sakkunniga?

1.3 Tidigare forskning

Illegal vapenhandel är någonting man som privatperson antagligen sällan kommer i kontakt med. Det är möjligen orsaken till att tidigare undersökningar om ämnet är svåra att hitta. Mig veterligen har det inte gjorts någon avhandling eller Pro gradu inom ämnet illegal vapenhandel i Finland. Polisyrkeshögskolan deltar i flera olika forskningsprojekt tillsammans med andra medlemsländer inom EU. Det senaste forskningsprojektet som finska polisen är med i är ett projekt vid namn *Fire – fighting illicit firearms trafficking routes and actors at european level* (Egen översättning: Eld – bekämpar den illegala vapenhandelns handelsrutter och aktörer på europeisk nivå) (Fire project, 2015). Projektet görs i samarbete med EU:s medlemsländer. I projektet görs en kartläggning av illegala vapenhandlare, och av handelsrutter för illegala vapen. Projektet sträcker sig från 2014 till 2017, och i november 2016 samlades man till den sista konferensen, i vilken man bland annat behandlade projektets resultat.

Vad gäller forskning kring illegal vapenhandel i Sverige, har jag inte hittat någon undersökning som direkt tangerar mitt undersökningsområde, det vill säga illegal vapenhandel privatpersoner emellan. Josephine Ylipää lyfter i sin kandidatavhandling *Vapenhandel: En kontradiktion till EU:s utvecklingspolitik?* (2014) fram den vapenhandel som länder inom EU idkar. Undersökningen handlar huvudsakligen om etiska aspekter angående vapenhandel. Några exempel på frågor som Ylipää undersöker är ifall det är etiskt och moraliskt försvarbart att sälja vapen till stater som använder sina vapen i tvivelaktiga syften, och varför det säljs vapen till stater, vars politik rörande mänskliga rättigheter är tvivelaktig. (Ylipää, 2014).

I detta inledande kapitel har jag kort berättat orsaken till varför jag valde just illegal vapenhandel som undersökningsämne. Jag har presenterat faktorer som talar för den allmännyttiga relevansen av att göra en undersökning inom det här ämnet. Jag har redogjort kort för syfte, bakgrund, tidigare forskning och i slutet beskriver jag kort hur undersökningens disposition är upplagd.

2 Skjutvapenlagstiftning

I detta kapitel behandlar jag Finlands skjutvapenlagstiftning och EU:s vapendirektiv. Jag behandlar den finska skjutvapenlagstiftningen samt ändringar i den mellan åren 2009 och 2017 ingående. Det gör jag av den orsaken att den finska skjutvapenlagstiftningen genomgick stora förändringar mellan åren 2009 och 2017, och det kan anses vara relevant för min undersökning eftersom det är skjutvapenlagstiftningen som skiljer på laglig och illegal vapenhandel. Eftersom illegal vapenhandel ofta sker över landsgränser så är det motiverat att redogöra för också Europeiska unionens råds vapendirektiv (Vapendirektivet, 91/477/EEG). Finlands skjutvapenlagstiftning är också direkt kopplad till vapendirektivet (Vapendirektivet, 91/477/EEG), eftersom det gäller i alla medlemsländer i Europeiska unionen.

2.1 Finlands skjutvapenlag

I det här utdraget redogörs kort för vad som avses med *skjutvapen* enligt skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1). För många kan begreppet skjutvapen vara främmande, och av den anledningen kan det anses vara relevant att börja kapitlet skjutvapenlagstiftning med en förklaring på begreppet skjutvapen.

Enligt Finlands skjutvapenlag (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1) avses med skjutvapen ett redskap med vilket kulor, hagel, andra projektiler eller förlamande ämnen kan avfyras med hjälp av krutgasttryck, detonationstryck från en tändsats eller annat detonationstryck så att det kan medföra fara för människan. Som skjutvapen betraktas också ett föremål som liknar ett skjutvapen och som på grund av sin konstruktion eller sina materialegenskaper utan särskilda kunskaper eller färdigheter kan modifieras till ett funktionsdugligt skjutvapen. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 1:2§).

2.1.1 Skjutvapenlagens (9.1.1998/1) uppläggning

Skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1) består av elva kapitel och sammanlagt 131 paragrafer. Vissa paragrafer har tilläggsmoment. Nedan följer en redogörelse över skjutvapenlagens (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1) uppläggning för att ge en bättre överblick över kapitlen och paragraferna.

I skjutvapenlagens (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1) första kapitel behandlas lagens tillämpningsområden. Första kapitlet innehåller 17 paragrafer. Det andra kapitlet innehåller tre paragrafer som behandlar tillståndsplikt för skjutvapen. Det tredje kapitlet behandlar idkande av näring i vapenbranschen, och innehåller elva paragrafer. Det fjärde kapitlet innehåller elva paragrafer varav en paragraf har ett tilläggsmoment. Kapitlet behandlar kommersiell överföring, införsel och transitering.

Skjutvapenlagens (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1) femte kapitel innehåller 30 paragrafer, varav fyra har ett till tre tilläggsmoment. Femte kapitlet behandlar förvärv, privat tillverkning och modifiering samt innehav. De ändringar i skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1) som beskrivs under rubriken *ändringar i skjutvapenlagen* berör mest det femte kapitlet. Det sjätte kapitlet innehåller tio paragrafer varav en har tilläggsmoment och behandlar privat överföring och införsel. Sjunde kapitlet innehåller sju paragrafer och behandlar överlåtelse, utlåning och övervakad användning. I åttonde kapitlet redogörs för procedurbestämmelser och säkerhetsåtgärder, och kapitlet har tio paragrafer. Nionde kapitlet består av fem paragrafer och behandlar påföljder. Det tionde kapitlet behandlar särskilda bestämmelser och har 14 paragrafer, varav fyra har tilläggsmoment. Det elfte och sista kapitlet i skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1) innehåller elva paragrafer och behandlar ikraftträdelse och övergångsbestämmelser. Sist i skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1) behandlas ikraftträdesstadganden.

2.1.2 Deaktiverade och reaktiverade vapen

Med *deaktiverade vapen* avser man ofta så kallade *startvapen*. Man kan endast skjuta knallpatroner med startvapnen. Således är de ofarliga på längre håll. På mycket nära avstånd kan de dock vara farliga om man skjuter mot ögonen eftersom trycket från

skottet kan vara skadlig för ögat. (Reima Pensala, personlig kommunikation 28.04.2016).

Reaktiverade vapen är deaktiverade vapen som gjorts funktionsdugliga igen (Reima Pensala, personlig kommunikation 28.04.2016). I kapitel 3 som behandlar vapenhandel redogörs närmare för deaktivering av skjutvapen, reaktivering av deaktiverade skjutvapen samt lagstiftning angående deaktivering och reaktivering av skjutvapen.

2.1.3 Ändringar i skjutvapenlagen

Finlands skjutvapenlag har uppdaterats flera gånger sedan den blev stadfäst 1991. Olika faktorer har inverkan på skjutvapenlagen. Skolskjutningarna i Jokela 2007 och Kauhajoki 2008 hade exempelvis inverkan på skjutvapenlagstiftningen. Efter skolskjutningarna modifierades skjutvapenlagen på flera sätt. Detta gjordes för att bättre kunna kontrollera vem som meddelades förvärvstillstånd och innehavstillstånd. Bland allmänheten förekom åsikter om att helt förbjuda enhandsvapen. (Regeringsproposition, RP106/2009, s. 5). Propositionen (Regeringsproposition, RP 106/2009) som regeringen tillställde riksdagen innehöll dock inte något förslag om att förbjuda enhandsvapen.

Den 15 december 2015 antog Europeiska kommissionen en förordning om fastställande av gemensamma riktlinjer om standarder och metoder för deaktivering. Syftet med detta var att se till att deaktiverade skjutvapen görs irreversibelt funktionsodugliga. (Förordning, 2015/2403).

Den 25 februari 2016 tillställde regeringen en proposition (Regeringsproposition, RP/25022016) till riksdagen om att ändra skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1) så att det i den tas in en hänvisning till Europeiska kommissionens förordning (Förordning, 2015/2403) som gäller standarder och metoder för deaktivering av skjutvapen. Enligt regeringens proposition (Regeringsproposition, RP/25022016) är kommissionens förordning direkt tillämplig, och den kräver inga separata åtgärder på nationell nivå. Propositionen (Regeringsproposition, RP/25022016) ska i princip inte tas in i nationell lag eller förklaras genom nationella bestämmelser. Skjutvapenlagen och skjutvapenförordningen strider inte mot förordningen (Förordning, 2015/2403).

Polisstyrelsens anvisning (Anvisning, POHADno/2010/27) om deaktivering av skjutvapen och försättande av vapendelar i varaktigt obrukbart skick handlar om de tekniska krav som anges i Europeiska kommissionens förordning om deaktivering av skjutvapen (Förordning, 2015/2403). Europeiska kommissionens förordning (Förordning, 2015/2403) och anvisningen (Anvisning, POHADno/2010/27) överensstämmer till stor del angående deaktivering av skjutvapen. Dock förekommer vissa skillnader i exempelvis de tekniska specifikationerna för deaktivering. I fortsättning ska den myndighet som kontrollerar deaktiveringen dvs. Polisstyrelsen eller en polisinrättning, också utfärda ett intyg om deaktivering av skjutvapen, och myndigheten ska också föra ett register över deaktiverade skjutvapen. (Regeringsproposition, RP/25022016).

Enligt regeringens proposition (Regeringsproposition, RP/25022016) ska Polisstyrelsens nationella anvisning (Anvisning, POHADno/2010/27) om deaktivering av skjutvapen upphöra i början av april 2016 när Europeiska kommissionens förordning (Förordning, 2015/2403) träder i kraft. Orsaken till detta är att Polisstyrelsens anvisning (Anvisning, POHADno/2010/27) om deaktivering av skjutvapen överlappar, och i vissa fall strider mot Europeiska kommissionens förordning (Förordning, 2015/2403) om deaktivering av skjutvapen. Enligt regeringens proposition (Regeringsproposition, RP/25022016) kan de förfaranden för deaktivering som avses i Europeiska kommissionens förordning om deaktivering av skjutvapen anses tillräckliga för att säkerställa att deaktiverade skjutvapen och vapendelar försätts i permanent obrukbart skick. Regeringen tillsatte i sin proposition (Regeringsproposition, RP/25022016) en klausul om att inrikesministeriet vid behov har befogenhet att utfärda strängare nationella bestämmelser än de bestämmelser som ingick i Europeiska kommissionens förordning om deaktivering av skjutvapen.

2.2 Kapitel 41 i strafflagen (11.5.2007/531)

I detta kapitel behandlas endast sådan information i kapitel 41 i strafflagen (11.5.2007/531) som kan anses vara relevant i den här undersökningen. Det beror på att den information som behandlas i kapitel 41 i strafflagen (11.5.2007/531) handlar om brott som är relaterade till skjutvapen.

I kapitel 41 i strafflagen (11.5.2007/531) behandlas vapenbrott. Kapitlet innehåller åtta paragrafer. I skjutvapenlagen (9.1.1998/1) beskrivs sådan skjutvapen-relaterad verksamhet som är tillståndspliktig. Enligt kapitel 41 och paragraf ett i strafflagen (11.5.2007/531) gör man sig skyldig till skjutvapenbrott ifall man handlar i strid med skjutvapenlagen. Straffet för skjutvapenbrott är böter eller fängelse i högst två år. Enligt kapitel 41 och paragraf två (11.5.2007/531) i strafflagen bedöms ett skjutvapenbrott som grovt ifall föremålet för brottet är ett särskilt farligt skjutvapen eller en stor mängd skjutvapen, patroner eller vapendelar, betydande ekonomisk vinning eftersträvas, eller brottet begås särskilt planmässigt. Brottet bör också enligt en helhetsbedömning anses vara grovt. Straffet för grovt skjutvapenbrott är fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Försök till skjutvapenbrott eller grovt skjutvapenbrott är straffbart. (Strafflag, 41:1, 41:2).

Ifall ett skjutvapenbrott med beaktande av arten, mängden av föremål som brottet riktar sig mot eller andra omständigheter som hänför sig till brottet kan som helhet bedömas vara ringa, ska gärningsmannen för lindrigt skjutvapenbrott dömas till böter. (Strafflag, 41:3).

2.3 EU:s vapendirektiv

Den 29 april 2004 antog Europaparlamentet och Europeiska unionens råd direktiv (Europaparlamentets och Europeiska unionens råds direktiv, 2004/38/EG) om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och upprätthålla sig inom medlemsstaternas territorier (Europaparlamentets och Europeiska unionens råds direktiv, 2004/38/EG). Den fria rörligheten inom Europeiska unionen medförde att man inte längre kontrollerade vapeninnehav vid unionens inre gränser. Enligt Europeiska unionens råds direktiv (Vapendirektivet, 91/477/EEG) krävde avskaffandet av kontrollen av vapeninnehav vid gemenskapens inre gränser att effektiva regler infördes, som gjorde det möjligt att inom medlemsstaterna kontrollera förvärv och innehav samt överföring av skjutvapen till en annan medlemsstat. Dessa effektiva regler antogs skapa ett ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna emellan. Detta ömsesidiga förtroende ansågs bli större ifall man delvis harmoniserade medlemsländernas lagstiftning.

Av den här anledningen ansåg man det vara lämpligt att bestämma kategorier av skjutvapen som privatpersoner inte alls fick förvärva eller inneha eller som de fick inneha endast med särskilt tillstånd eller efter anmälan. (Vapendirektivet, 91/477/EEG).

Ovannämnda orsaker ledde till att Europeiska unionens råd upprättade vapendirektivet (Vapendirektivet, 91/477/EEG). Upprättandet skedde med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, och särskilt artikel 100a *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen – tredje delen(*)- Gemenskapens politik – Avdelning fem – Gemensamma regler om konkurrens, beskattning och tillnärmning av lagstiftning(**)- Kapitel tre – Tillnärmning av lagstiftning – Artikel 100a*, med beaktande av kommissionens förslag, i samarbete med Europaparlamentet, med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande.

Den 18 november 2015 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag till Europaparlamentet och Europeiska unionens råd om ändring i Europeiska unionens råds direktiv (Vapendirektivet, 91/477/EEG) om kontroll av förvärv och innehav av vapen. (Europeiska kommissionen, 2015). Arbetet med att förnya vapendirektivet (Vapendirektivet, 91/477/EEG) intensifierades efter terrorattackerna i Bryssel den 22 mars 2016. *Arbetsgruppen för allmänna frågor, inklusive utvärdering* är ett organ inom Europeiska unionens råd. Arbetsgruppen arbetar med att bekämpa organiserad brottslighet. (Europeiska unionens råd, u.å.). Europeiska kommissionens förslag om ändring i vapendirektivet (Vapendirektivet, 91/477/EEG) togs under våren upp till behandling av arbetsgruppen. Den 8 juni 2016 antog Europaparlamentet och Europeiska unionens råd en förordning (Förordning, 9841/16) om ändring av vapendirektivet (Vapendirektivet, 91/477/EEG) i sin helhet, med beaktande av Europeiska kommissionens förslag (Europeiska kommissionen, 2015) och fördraget om Europeiska unionens funktions sätt (Europeiska unionens fördrag, 2012/C 326/01).

Enligt ett pressmeddelande från inrikesministeriet den 4 november 2015 försökte Finland påverka förslaget, så att det i tillräcklig grad tas hänsyn till Finlands stora antal jägare, betydelsen av skytte i reserven för Finlands krigstida reservs prestationsförmåga samt de historiska och geografiska särdragen för vapeninsamling och vapen-hobby (Inrikesministeriet, 2015).

3 Vapenhandel

I detta kapitel redogör jag för laglig vapenhandel. Med informationen tänker jag att läsaren ska få en inblick i vad vapenhandel är, och på så sätt bättre förstå skillnaden mellan laglig vapenhandel och illegal vapenhandel. I det här kapitlet redogörs också för en del begrepp som förekommer i kapitlet skjutvapenlagstiftning. Jag har valt att redogöra för begreppen i detta kapitel eftersom de begreppen är direkt relaterade till vapenhandel. I slutet av detta kapitel redogörs för de tre delområden som nämns i inledningen enligt Pensalas (2009) publikation *Muutamia asioita kenttäpoliiseille ja tutkijoille laittoman asekaupan tämän hetkisestä tilanteesta Suomessa*.

3.1 Laglig vapenhandel

Begreppet *laglig vapenhandel* betyder att handeln sker i enlighet med gällande skjutvapenlagstiftning, och de tillstånd som krävs innehas av handelsparterna. All viktig information som behövs angående laglig vapenhandel finns i skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1), Skjutvapenförordningen (Skjutvapenförordning, 7.2.2002/101) och Europeiska unionens råds vapendirektiv (Vapendirektivet, 91/477/EEG). Jag har valt att kort behandla de viktigaste punkterna som mest är relaterade till undersökningsämnet.

3.1.1 Förvärvstillstånd

I Finland krävs ett förvärvstillstånd ifall man vill köpa ett vapen som enligt den andra paragrafen i skjutvapenlagens (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 1:2§) första kapitel betraktas som ett skjutvapen. Förvärvstillstånd krävs också ifall man vill köpa en tillståndspliktig vapendel. I tredje paragrafen i det första kapitlet i skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 1:3§) föreskrivs om vad som är vapendelar. Det vapen man ansöker om förvärvstillstånd för får inte ha större eldkraft än tillbörligt med tanke på dess användningsändamål. Om man ansöker om förvärvstillstånd för särskilt farliga vapen

eller vapendelar till sådana vapen, så meddelar Polisstyrelsen om förvärvstillstånd, eller återkallar det. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 4:42, 4:44).

Ansökning om förvärvstillstånd ska göras skriftligen. I ansökan bör framgå personuppgifter, grunden för ansökan, specifikationer om vapnet man ansöker förvärvstillstånd om och hur vapnet kommer att förvaras. Ifall man ansöker om förvärvstillstånd för ett effektivt luftvapen bör den minsta inre diametern framgå. Om övriga specifikationer angående vapnet är kända skall de också meddelas. Ifall man ansöker om förvärvstillstånd för en vapendel bör vapendelens kaliber framgå, samt övriga specifikationer på vapendelen om dessa är kända. Om Polisstyrelsen är tillståndsmyndighet för det vapen man ansöker om, skall Polisstyrelsen hämta utlåtande om en tillståndsansökan av polisinrättningen i den sökandes hemkommun eller på dennes hemort. Tillståndsmyndigheten kan kräva att den sökande lägger fram även andra utredningar som gäller förutsättningarna för meddelande av tillstånd. (Skjutvapenförordning, 7.2.2002/101, 43§).

Ett förvärvstillstånd meddelas för högst sex månader ifall man är bosatt i Finland. Om man är bosatt i utlandet meddelas förvärvstillståndet för högst 30 dagar. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 5:46§, 5:47§, 5:49). Ifall man är bosatt i utlandet och förvärvar ett vapen i Finland, så har man inte rätt att få vapnet i sin besittning i Finland, utan vapnet skickas omgående till den adress man bor på i utlandet (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 5:47). Om man inte köper ett vapen eller en vapendel, eller tillverkar eller modifierar vapnet inom förvärvstillståndets giltighetstid, så bör man inom 30 dagar från utgången av giltighetstiden lämna in tillståndsbeviset till polisinrättningen. Polisinrättningen behöver inte i det fallet vara i den egna hemkommunen eller hemorten, utan kan vara vilken polisinrättning som helst i Finland. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 5:52§).

3.1.2 Innehavstillstånd

När man med stöd av ett förvärvstillstånd har köpt ett vapen eller en vapendel, eller med stöd av ett privat tillverkningstillstånd har tillverkat eller modifierat ett skjutvapen eller en vapendel, så ska man inom 30 dagar ansöka om innehavstillstånd vid polisinrättningen i sin hemkommun eller hemort. När innehavstillståndet söks ska man visa upp skjutvapnet eller vapendelen vid polisen. Innehavstillståndet meddelas tillsvidare,

ifall det inte finns särskilda skäl för att meddela det för en viss tid. (Skjutvapenlag, 5:53§, 5:52§).

Ifall man har köpt ett vapen och fått innehavstillstånd för vapnet på viss tid, så är utgångstiden för innehavstillståndet det samma för alla andra vapen i samma vapenkategori som man köper efter det första vapnet. Om man t.ex. köper ett hagelgevär och utgångstiden för innehavstillståndet av någon särskild anledning bestäms till fem år, så bestäms alla innehavstillstånd för andra hagelgevär som man köper efter det första till samma utgångsdatum som för det första innehavstillståndet. Således ifall man köper tre hagelgevär sammanlagt, och det första hagelgeväret köps 2008 för vilket meddelas innehavstillstånd i fem år, det andra hagelgeväret köps 2009, och det tredje köps 2011 så är utgångsdatumen för hagelgevär två och tre samma som innehavstillståndet för hagelgevär ett. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 5:53§).

3.1.3 Parallelltillstånd

Man kan få parallelltillstånd till ett vapen eller en vapendel som det finns ett ikraftvarande innehavstillstånd för. Parallelltillståndet kräver då tillståndshavarens samtycke. Med statens samtycke kan man få parallelltillstånd för ett vapen som staten äger. Ifall vapnet eller vapendelen hör till en samling kan endast en vapensamlare få parallelltillstånd. Man kan med vårdnadshavarens samtycke få parallelltillstånd för hagelgevär, gevär, salongsgevär eller kombinationsvapen även fast man inte fyllt 18 år. Dock bör man ha fyllt 15 år för att kunna beviljas parallelltillstånd. Parallelltillstånd meddelas för den tid som innehavstillståndet är i kraft ifall det inte av särskilda skäl stadgas något annat. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 5:54§, 5:55§).

3.1.4 Privat tillverkningstillstånd

Man kan få tillstånd för att tillverka eller modifiera ett vapen eller en vapendel. Tillståndet meddelas av polisinrättningen i sökandens hemkommun eller hemort. Det privata tillverkningstillståndet berättigar till temporärt innehav av skjutvapnet eller vapendelen samt förvärv av de vapendelar som är nödvändiga för tillverkningen eller

modifieringen av skjutvapnet. Giltighetstiden för ett privat tillverkningstillstånd är högst ett år. Tillståndsmyndigheten förbehåller sig rätten att sätta ett villkor enligt vilket det är förbjudet att skjuta med ett skjutvapen som hör till en vapensamling. I paragraferna 47 och 48 i skjutvapenförordningen (Skjutvapenförordning, 7.2.2002/101, 47§, 48§) stadgas närmare om ansökan av privat tillverkningstillstånd. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 5:50§, 5:51§).

3.1.5 Privat överföring och införsel

Ett förvärvstillstånd, privat tillverkningstillstånd, innehavstillstånd, parallelltillstånd och tillstånd för gassprayer ger rätt att för privat ändamål till Finland överföra och föra in det skjutvapen och den vapendel som nämns i tillståndet. Om man har ett skjutförnödenhetstillstånd har man rätt att till Finland överföra eller föra in de patroner och projektiler som nämns i tillståndet. I paragraferna 62 och 63 i skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 5:62§, 5:63§) stadgas närmare om skjutförnödenhetstillstånd. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 6:73§).

Ett innehavstillstånd för ett vapen eller en vapendel som utfärdats i Norge, Sverige, Island eller Danmark ger rätt att till Finland överföra eller föra in det skjutvapen och den vapendel som nämns i tillståndet. Dock bör orsaken till införandet eller överföringen vara deltagande i ett jakt- eller sportskytteevenemang. Vapnet eller vapendelen får också föras tillbaka till det land där tillståndet har utfärdats. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 6:73§).

Privat införseltillstånd ger rätt att överföra eller föra in ett skjutvapen till Finland. Privat införseltillstånd ger också rätt till innehav av vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler. Det privata införseltillståndet meddelas och återkallas av polisinrättningen i sökandens hemkommun eller hemort. Har personen inte sin hemkommun i Finland bör denna kunna visa upp ett intyg utfärdat av en myndighet i personens hemland, att denne har rätt att inneha vapnet i hemlandet. Det privata införseltillståndet meddelas för högst tre månader. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 6:78§, 6:79§).

Man får inte överföra ett skjutvapen, en vapendel, patroner och särskilt farliga projektiler från Finland utan ett privat överföringstillstånd utfärdat i Finland. Ifall man har

ett europeiskt skjutvapenpass har man dock rätt att överföra ett i passet antecknat skjutvapen från Finland. Man bör dock kunna uppvisa en skriftlig inbjudan till ett sport- eller jaktevenemang, i vilket det framgår att överföringen är nödvändig. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 6:80§).

Privat överföringstillstånd meddelas och återkallas av polisinrättningen i sökandens hemort eller hemkommun. Tillståndsbeviset för privat överföringstillstånd skall medföras när föremålen överförs. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 6:81§).

3.2 Begreppet *illegal vapenhandel*

Illegal vapenhandel betyder handel med vapen i strid med gällande skjutvapenlagstiftning. Försäljaren har kanske inte rätt att sälja vapen, och köparen har kanske inte rätt att köpa vapen eller så är vapnet i sig en förbjuden modell. Således finns många olika varianter av illegal vapenhandel.

4 Illegal vapenhandel 2009 enligt Pensalas (2009) publikation

I det här kapitlet redogörs för undersökningens delområden, det vill säga startvapenproblemet, vapenmodeller som figurerar i den illegala vapenhandeln i Finland, brottsutredning relaterad till illegal vapenhandel enligt Pensalas (2009) publikation *Muutamia asioita kenttäpoliiseille ja tutkijoille laittoman asekaupan tämän hetkisestä tilanteesta Suomessa*.

4.1 Startvapenproblemet

Efter det kalla kriget vid 2000-talets början blev det lågkonjunktur inom vapenindustrin. Man uppfann nya produktionstekniker och behov. Man började tillverka knallvapen som var nästan identiska med riktiga vapen till utseendet. De var menade att användas i samband med skolning av hundar, och till olika sportevenemang, därav

namnet startvapen. Enligt den gamla förordningen om skjutvapen och skjutförnödenheter från 1933 (Förordning angående skjutvapen och skjutförnödenheter, 34/1933) så ansågs skjutvapen drivna med gastryck vara skjutvapen. Startvapen ansågs däremot inte vara skjutvapen, och krävde inga tillstånd. Denna förordning användes ännu vid 2000-talets början. Det ledde till att om någon använde startvapen på felaktigt sätt vid 2000-talets början delgavs ordningsbot, och startvapnet förstördes. (Pensala, 2009).

En ny typ av verksamhet uppstod i kriminella kretsar, i och med att man började bygga om dessa startvapen så att de blev funktionsdugliga skjutvapen igen. Denna verksamhet expanderade till stora proportioner, vilket ledde till att de länder som tillverkade startvapen; Tyskland, Italien och Turkiet införde tillståndsplikt på startvapnen. (Reima Pensala, personlig kommunikation 28.04.2016). Idag finns det strikta bestämmelser hur deaktiveringen av skjutvapen skall gå till (Europeiska Kommissionen 2015/2403), och enligt skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1 1:2§) anses startvapen vara skjutvapen i Finland idag. Detta beror på att det är möjligt att utan desto mer kompetens i vapenteknik reaktivera dessa startvapen och göra dem till funktionsdugliga skjutvapen igen, ifall deaktiveringen av vapnet är felaktigt gjord. (Pensala, 2009).

År 2009 eskalerade problemet med startvapnen, och situationen blev svårhanterlig för de finska myndigheterna. Problemet var att endast de startvapen som var tillverkade utanför EU granskades vid tullen. Startvapen som hade tillverkats inom EU granskades inte av tullen, varpå vapen som egentligen skulle anses vara tillståndspliktiga skjutvapen passerade tullen utan att ha blivit inspekterade. Dessa vapen hade myndigheterna ingen kontroll på, eftersom de aldrig gick via myndigheterna i och med importen till Finland. Polisstyrelsen hade ingen kontroll på vapnen ifråga eftersom det aldrig fördes register över dessa startvapen. (Pensala, 2009).

Polisstyrelsen fick upp ögonen för problemet med startvapen under år 2009 och påbörjade undersökningar för att kontrollera ifall startvapen kunde anses vara skjutvapen. Undersökningarna fortgick under 2010, och år 2011 kunde Polisstyrelsen konstatera att åtminstone startvapen som var tillverkade i Turkiet höll avfyrning av riktiga patroner. Det som man ofta glömmer bort angående startvapen är att de kan vara livsfarliga också laddade med lös ammunition, ifall man skjuter på väldigt nära håll eller har pipan tryckt mot huden. Detta beror på splitterpartiklar som skjuts ut ur pipan när en lös patron avfyras. (Pensala, 2009).

På senare tid när lagstiftarna i Finland har satt strikta regler för hur ett vapen ska deaktiveras, har handeln enligt Pensala (2009) förflyttats till TOR- nätverket, som ofta kallas ”Darknet”. Man använder Darknet inom illegal vapenhandel eftersom det är möjligt att röra sig anonymt på internet med hjälp av Darknet, vilket i sin tur gör det nästan omöjligt för myndigheterna att sätta stopp för handel som sker på Darknet. (Thoresson, 2016).

4.2 Vapenmodeller som figurerar inom den illegala vapenhandeln i Finland

De vanligaste vapenmodellerna som Pensala nämner i sin publikation (2009) är följande: från Turkiet kommer Zoraki, Ekol, Blow och Retay pistoler och revolverar. De modeller som kommer från Italien är Kimar och Bruni pistoler. Från Tyskland kommer Umarex och Cuno Melher vapen, vilka tillverkar flera kända vapenmodeller så som Walther P99, P22 och Smith och Wesson. Dessa startvapen som kommer från Tyskland är enligt Pensala (2009) inte tillståndspliktiga i Tyskland utan kräver endast att man meddelar polisen ifall man köper ett dylikt vapen, vilket betyder att vem som helst över 18 år kan beställa ett dylikt vapen. I Finland är de startvapen som kommer från Tyskland tillståndspliktiga. Således gör man sig skyldig till skjutvapenbrott ifall man importerar ett av dessa tyska startvapen till Finland utan förvärvstillstånd. I kapitel 3, som behandlar Vapenhandel, redogörs närmare för förvärvstillstånd.

De vapen som Pensala nämner i sin publikation (2009) deaktiverades och modifierades enligt Pensala för att på så vis undvika tillståndsplikten för skjutvapen. Man undgick tillståndsplikten på dessa deaktiverade och modifierade vapen av den anledningen att vapnen inte längre juridiskt sett kunde klassas som tillståndspliktiga vapen efter att modifieringen eller deaktiveringen var gjord. Efter att vapnen inte längre var tillståndspliktiga blev de ett begärligt byte för illegala vapenhandlare eftersom de kunde köpas utan tillstånd, och reaktiveras igen med hjälp av smärre vapentekniska färdigheter, så att de blev funktionsdugliga skjutvapen igen. (Pensala, 2009).

År 2009 var vapenlagstiftningen i vissa av de europeiska medlemsländerna liberal t.ex. i Bulgarien och Estland, och dessa modifierade och deaktiverade vapen såldes utan krav på tillstånd till privatpersoner. Detta resulterade i att en ansenlig mängd deaktiverade och modifierade vapen kom ut på den europeiska vapenmarknaden. Stora

mängder av dessa vapen importerades också till Finland på grund av att de var tillverkade i Europa, vilket i sin tur ledde till att de inte kontrollerades av tullmyndigheterna, så de mötte inga hinder i och med importen till Finland. (Pensala, 2009).

4.2.1 Problemet med vapnet AK-47/MPiK (Maschinen Pistole Kalasnikov)

Pensala (2009) nämner i sin publikation problemen som orsakats av AK-47 vapnen. Därför har jag valt att ingående redogöra för problemen relaterade till AK-47:an och MPiK vapnet.

Stormgeväret AK-47 är ett vapen som man idag påträffar i ansevärliga mängder hos terrorgrupper och kriminella organisationer, och det är ett vapen som figurerar på den svarta marknaden. (Reima Pensala, personlig kommunikation, 28.04.2016). MPiK är den östtyska modellen av det Sovjetiska maskingeväret AK-47 (Avtomat Kalasnikova). AK-47 är ett stormgevär av Sovjetiskt ursprung. Vapnets kaliber är 7.62. Vapnet uppfanns av Mikhail Kalashnikov. Kalashnikov var en pansarvagnsförare i Röda Armén (Sovjetunionens armé) åren 1938 – 1941. År 1949 antog den Röda Armén vapnet AK-47 som sitt primära vapen. (Militaryfactory, 2016).

Efter andra världskriget byggde Sovjetunionen ut sin vapenindustri till grannländerna som innefattades av Warszawa-pakten. (Warszawa-pakten var en allians mellan Sovjetunionen och öststaterna, Polen, Östtyskland, Tjeckoslovakien, Albanien, Rumänien, Bulgarien och Ungern). Detta gjordes för att beväpna de östeuropeiska staterna inför kommande potentiella ”imperialist-invasioner” riktade mot Sovjetunionen. I och med utvidgningen av den Sovjetiska vapenindustrin grundades vapenfabriker också i Östtyskland. De här fabriker konstruerade en piratkopia av AK-47, nämligen MPiK-geväret, varpå denna modell började massproduceras av de östtyska vapenfabrikerna. Den östtyska säkerhetspolisen *Stasi* sålde stora mängder av dessa MPiK-gevär till arabländer i Mellanöstern, men också till afrikanska och sydamerikanska länder. (Reima Pensala, personlig kommunikation, 28.04.2016).

I början av 1990-talet upplöstes Sovjetunionen, och Östtyskland drogs med i fallet och upplöstes likaså. Detta resulterade i att de östtyska vapenlagren innehållande 100000-tals MPiK-gevär, föll i kriminella vapenhandlares händer innan den västtyska regimen etablerade kontroll över de forna östtyska vapendepåerna. Idag vet ingen hur många

av dessa östtyska MPiK-gevär kom ut på den illegala marknaden, och det anses allmänt vara närapå omöjligt att spåra dessa vapen. Man brukar tala om att detta scenario var den största vapenstölden i Europa genom tiderna. (Reima Pensala, personlig kommunikation, 28.04.2016).

Man räknar med att problemet med dessa försvunna MPiK-gevär löser sig själv, i och med att korrosion och rost förstör vapnen. Dock är detta en process som kan ta lång tid beroende på kvaliteten på vapnens omvårdnad och service, och under den här långa tiden kan dessa MPiK-vapen göra stor skada i fel händer. (Reima Pensala, personlig kommunikation, 28.04.2016).

4.2.2 AEW – Accoustic Expansion Weapons

AEW-vapen är ett riktigt vapen i vars pipa man svetsar fast två ”tappar” för att på så sätt förhindra att det skjuts en kula genom vapnets pipa. Efter att dessa tappars svetsats fast i pipan har vapnet ansetts vara propert deaktiverat. Enligt Slovakiens gamla vapenlag (Stevilka 23 – Uradni list RS, st. 23/2005 z dne 10.3.2005)(The Slovak Spectator, 2016) som gällde fram till sommaren 2015 handlades AEW-vapen lagligt av vapenaffärer i Slovakien. Tapparna som svetsats fast i pipan på AEW-vapen är enkla att borra eller hamra bort, vilket i sin tur gör AEW-vapen funktionsdugliga skjutvapen igen. Slovakiska polisen har enligt Pensala (2009) i sina tester skjutit en riktig kula genom pipan, varpå tapparna i pipan lösgjorts ur pipan varpå AEW-vapnet blivit funktionsdugligt skjutvapen igen.

Enligt *The Slovak Spectator* (The Slovak Spectator, 2016) och Pensala (2009) användes AEW-vapen vid terroristattacken mot tidningen *Charlie Hebdo* den 7 januari 2015 i Paris. Vid attacken mot tidningen *Charlie Hebdo* dödades totalt 17 människor av terroristerna. Enligt *The Slovak Spectator* (The Slovak Spectator, 2016) användes AEW-vapen också vid terrorattackerna den 13 november 2015 i Paris. Minst 130 människor dödades vid attackerna. Av de tio terroristerna dödades åtta, och två terrorister greps i samband med efterföljande polisoperationer runt om Europa. (CNN Library, 2016).

4.2.3 Flobert-vapen

Slovakien ändrade sin lagstiftning angående AEW-vapen, efter att det framkom information om att terroristerna vid Parisattackerna använde AEW-vapen sålda i Slovakien. (The Slovak Spectator, 2016). Efter att AEW-vapnen förbjöds i och med Slovakien's uppdaterade vapenlagstiftning, började vapenindustrin som hade tillverkat AEW-vapnen, tillverka så kallade *Flobert-vapen* vars kaliber är 9mm, 6mm och 4mm. Kulan man skjuter med Flobert-vapen har en slagenergi som är mindre än 7.5 joule. (Pensala, 2009)

Flobert-vapnen är tänkta att användas inomhus till prickskytte på mycket korta avstånd. Flobert-patronen innehåller inte krut, utan innehåller ett hagel som skjuts iväg med hjälp av en *nalli*. En nalli är en kapsel som innehåller ett sprängämne som är högexplosivt när det utsätts för slag eller värme. Nallin monteras i den ändan av patronen var slagstiftet slår, och dess uppgift är att antända krutet i en patron. (Waffenlager, 2012). I Flobert-patroner finns inget krut, så det är endast den lilla nalli-laddningen som står för kraften bakom haglet. Således är vapnets effektivitet nästan obetydlig. På nära avstånd kan vapnet dock vara skadligt t.ex. om man skjuter i ögat. I Flobert-vapnets lopp monteras en adapter som endast tillåter att en Flobert-patron laddas i vapnet. En innerpipa som har samma kaliber som Flobert-hagle bör också monteras i vapnet. Man laddar en patron i gången i Flobert-vapnen utom i revolverar. Man kan ändra revolverns alla patronkamrar så att de passar för Flobert-patroner. (Pensala, 2009).

Man kan göra Flobert-vapnet till ett funktionsdugligt skjutvapen genom att antingen borra upp adaptern så att en 22-kalibers patron ryms in i loppet, eller så borrar man bort innerpipan varpå vapnet är i ursprungligt skick igen. På grund av den liberala vapenlagstiftningen i Slovakien kan den slovakiska polisen inte göra något åt Flobert-vapnen på ett nationellt plan, men den slovakiska polisen har underrättat EUROPOL om problemet. (Pensala, 2009). I Finland anses Flobert-vapen vara tillståndspliktiga skjutvapen enligt skjutvapenlagen. (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 1:2§).

4.3 Brottsutredning relaterad till illegal vapenhandel

I den tredje delen av sin publikation (2009) uppmuntrar Pensala fältpoliser och brottsutredare att vara konsekventa och noggranna i sin utredning. Eftersom lagstiftningen inte riktigt hade hunnit ikapp verkligheten angående illegal vapenhandel år 2009, så var det viktigt att polisen gjorde ett bra jobb och använde alla tillbudsstående medel i bekämpningen av den illegala vapenhandeln. Det berodde på att myndigheterna inte skulle totalt mista kontrollen över situationen. (Pensala, 2009).

Pensala är övertygad om att det finns så kallade verkstäder som reaktiverar importerade startvapen, och säljer dessa vidare. Av den orsaken påpekar Pensala vikten av att man gör en noggrann husrannsakan vid den personens hemadress i vars ägo man hittat startvapnet. Husrannsakan är viktig för att kunna påträffa och kartlägga verkstäderna, eftersom de reaktiverade startvapnen modifieras till funktionsdugliga skjutvapen i dessa verkstäder. (Pensala, 2009).

I förundersökningen är det viktigt att man som brottsutredare skickar iväg dessa startvapen till vapenförvaltningscentralen. Efter att vapenteknikerna har kontrollerat vapnet, får man ett utlåtande från vapenförvaltningscentralen ifall vapnet anses vara ett tillståndspliktigt skjutvapen eller inte. Dessa utlåtanden från vapenförvaltningscentralen är valida bevis, och väger tungt i en rättsprocess. (Pensala, 2009).

Angående vapnens spårning är det också viktigt att vapnen skickas till vapenförvaltningscentralen, eftersom vapenteknikerna där identifierar de stämplarna som vapentillverkarna graverar in i vapnen. Om dessa stämplarna är identifierbara är det möjligt för vapenförvaltningscentralen att spåra vapnen från fabriken, ända tills dess att de försvunnit ur myndigheternas register. På så vis kan man kartlägga hur vapnen rör sig på marknaden, och möjligtvis avslöja illegal vapenhandel. Det går alltså till så att en person eller ett företag som innehar vapnet lagligt, säljer det till en person eller ett företag som inte har förvärvstillstånd för vapnet. På det viset försvinner vapnet från den lagliga vapenmarknaden som staten har kontroll över, till den illegala vapenmarknaden som staten inte har kontroll över. (Pensala, 2009).

5 Metod, material och uppläggning

I detta kapitel kommer jag att redogöra för vilka forskningsmetoder jag har använt mig av, och avhandlingens uppläggning. Vidare analyserar jag undersökningens reliabilitet och validitet.

5.1 Val av datainsamlingsmetoder

De metoder, med vilka man samlar in information till undersökningar brukar delas upp i två olika huvudkategorier. *Kvalitativt* och *kvantitativt* inriktade undersökningsmetoder. Undersökningar som använder sig av kvalitativt inriktade metoder fokuserar på verbala analysmetoder. Undersökningar som använder kvantitativt inriktade metoder fokuserar på statistiska bearbetnings- och analysmetoder. (Patel och Davidson, 1994) Dock så kan en undersökning som fokuserar på kvalitativt inriktade metoder också tillämpa kvantitativt inriktade metoder, och tvärtom (Patel och Davidson, 1994).

Eftersom syftet med min undersökning är att ta reda på hur situationen angående illegal vapenhandel ser ut i Finland 2017 enligt sakkunnigas uppfattningar, så har jag valt att utgå från en kvalitativ ansats med *semistrukturerade intervjuer* som datainsamlingsmetoder.

5.2 Undersökningens genomförande och precisering av datainsamlingsmetoder

För att undersöka läget 2017 har jag valt att intervjua en polis och en överinspektör vid polisstyrelsens vapenförvaltning i Riihimäki. De båda respondenterna har lång erfarenhet av ämnet i fråga.

Intervjun är en typ av styrd konversation. Intervjuaren skall styra intervjun, och lyssna till respondentens erfarenheter om ämnet ifråga. Intervjuaren bör inte nödvändigtvis dryfta sina egna känslor och tankar angående ämnet, och skall därmed inte uppfatta intervjun som ett samtal. (Trost, 2005). Respondenten kan däremot gärna uppfatta intervjun som ett samtal eftersom man har ofta lättare att uttrycka sina åsikter, tankar

och erfarenheter i en samtalssituation. (Kvale och Brinkmann, 2014). Intervjun är uppdelad lite olika, beroende på vilket syfte man har med den. I ostrukturerade intervjuer är det tänkt att respondenten skall berätta så fritt som möjligt om sina erfarenheter angående ämnet. Strukturerade intervjuer används mest inom kvantitativ forskning och kallas också enkäter. De karaktäriseras av färdigt skrivna frågeformulär som respondenterna skall svara på. (Dalen, 2015). Enligt Dalen (2015) är semistrukturerad intervju den som mest tillämpas i kvalitativa undersökningar. Under sådana intervjuer är samtalet inriktat på bestämda ämnen som undersökaren har valt ut i förväg.

Fördelen med att använda sig av semistrukturerad intervju är att på det sättet får man en betydligt bredare inblick i det undersökta ämnet, än om man skulle använda sig av strukturerade intervjuer. Med hjälp av strukturerade intervjuer får man eventuellt en djupare inblick i ett specifikt fenomen, men ifall man undersöker sociala förhållanden så är ostrukturerade intervjuer att föredra. När man använder sig av ostrukturerade intervjuer kan man som intervjuare också fritt modifiera upplägget av sin intervju vid behov, vilket resulterar i olika perspektiv som kan vara av stor betydelse för undersökningen. (Ahrne och Svensson, 2011).

Jag valde att använda mig av semistrukturerade intervjuer för att erhålla mitt empiriska undersökningsmaterial om situationen angående illegal vapenhandel i Finland år 2017. Orsaken till att jag har valt semistrukturerade intervjuer är att jag vill öppna upp för diskussion med mina intervjuobjekt. Enligt Holme och Solvang (1997) är detta också grundidén i semistrukturerade intervjuer, att man har som undersökare en viss uppfattning om vilka faktorer som är viktiga, men man undviker att styra respondentens svar för mycket. Diskussionen anser jag att är en viktig del i intervjuerna, eftersom jag vill få reda på intervjuobjektens uppfattning om situationen gällande illegal vapenhandel i Finland 2017. Intervjuerna var delvis explorativa eftersom jag hade begränsad förhandsinformation om ämnet innan intervjuerna gjordes.

Intervjun med polisen bandades och transkriberades i efterhand. Intervjun tog en timme. Det transkriberade materialet uppgick till fyra sidor text. Intervjun med tjänstemannen vid vapenförvaltningen spelades inte in, utan jag antecknade svaren skriftligt under intervjuens gång. I samband med intervjun med tjänstemannen gjordes en överenskommelse om att jag har möjlighet att ringa upp personen och kontrollera in-

tervjusvaren som jag nedtecknade under intervjuens gång. Jag gjorde en kvalitativ innehållsanalys av det transkriberade materialet, och av de nedtecknade svaren och sovrade det som hade betydelse för undersökningen. Man kan som undersökare göra så kallade *pilotintervjuer* för att kontrollera reaktionerna på utformningen av intervjufrågorna, samt sitt eget beteende i intervjusituationen. (Dalen, 2015). Jag gjorde dock inte någon pilotintervju eftersom jag ansåg att det inte var av signifikant betydelse i min undersökning.

För att få en inblick i verksamheten vid polisstyrelsens vapenförvaltningscentral, besökte jag vapencentralen där tjänstemannen arbetar. I fyra timmar bekantade jag mig med vapencentralen och det arbete som görs där. Jag anser att det här besöket var viktigt för mig eftersom jag därifrån erhöll viktig information om hur beslagtagna och importerade vapen analyseras. Efter rundturen gjordes intervjun med tjänstemannen. Intervjun tog två timmar. Under intervjuens gång skrev jag ner intervjusvaren, som sedan renskrevs. Det renskrivna materialet uppgick till fem sidor text.

5.3 Reliabilitet, validitet och etik

Reliabilitet betyder tillförlitlighet till metoden med vilken man skaffar material och information till undersökningen. En sak man bör ha i åtanke angående reliabiliteten vid intervjuer är den så kallade *intervjuareffekten* som eventuellt uppstår. Betydelsen av begreppet intervjuareffekt är hur intervjuarens uppträdande och inställning kan påverka den intervjuade, så att den intervjuade i sin tur omedvetet eller medvetet förstår vad som förväntas av denne. (Patel och Davidson, 1994).

För att hålla reliabiliteten på en god nivå i min undersökning har jag noggrant redogjort för de metoder och tillvägagångssätt jag har använt mig av i min undersökning. Min handledare rekommenderade Pensalas (2009) publikation *Muutamia asioita kenttäpoliiseille ja tutkijoille laittoman asekaupan tämän hetkisestä tilanteesta Suomessa* som en del av teoribakgrunden för att undersöka situationen i Finland angående illegal vapenhandel 2017, och jag anser att det tillvägagångssättet är reliabelt. Jag spelade in och transkriberade intervjun med polisen, och enligt Patel och Davidson (1994) är detta ett bra sätt att höja reliabiliteten på intervjun. Jag bandade inte intervjun med tjänstemannen vid vapenförvaltningscentralen. Detta beror på att intervjun gjordes i

samband med en rundvandring. Jag antecknade skriftligt svaren under intervjuens gång, och för att höja reliabiliteten gjordes en överenskommelse om att jag kan vid behov ringa upp tjänstemannen och kontrollera intervju svaren.

Validitet handlar om överensstämmelsen mellan vad man påstår sig undersöka, och vad man faktiskt undersöker. Validitet är också överensstämmelsen mellan resultatet och verkligheten. (Patel och Davidson, 1994). Patel och Davidson (1994) presenterar ett bra exempel angående validitet vid kvalitativa undersökningar; ”Om jag vill mäta intelligens och tar ett måttband och mäter huvudets omkrets, blir mätningen tillförlitlig men det är inte därför mera säkert att jag därmed har mätt intelligensen”.

För att höja validiteten valde jag mina intervjuobjekt noggrant, eftersom jag behövde intervjuobjekt med sakkunskap inom ämnet. Jag valde att intervjua två personer som arbetar inom illegal vapenhandel, men inom olika områden. Det här gjorde jag för att få två olika perspektiv på ämnet illegal vapenhandel. Jag anser att det här tillvägagångssättet hade en positiv inverkan på undersökningens validitet.

Det finns två sätt att mäta metoders validitet. Ena sättet är att säkerställa *innehållsvaliditeten*. Det kan man göra genom att låta någon utomstående granska metoden som man valt. Man bör överlåta granskningen åt någon utomstående av den orsaken att man ofta blir ”blind” för sina egna metoder, och kanske har svårt att se brister i dessa. Det andra sättet att pröva validiteten på är att jämföra resultatet av t.ex. en intervju, med resultatet av en observation för att kontrollera om de överensstämmer med varandra. (Patel och Davidson, 1994). För att mäta validiteten på intervjuerna kunde jag ha låtit någon utomstående kontrollera intervjufrågorna. Det gjorde jag dock inte eftersom jag ansåg att det inte var av väsentlig betydelse.

Jag har valt att endast skriva vad mina intervjuobjekt jobbar med samt vad de har för erfarenhet inom ämnet. Således har jag anonymiserat alla personuppgifter och intervjuobjektens boningsorter. Enligt Gillham (2008) är det också viktigt att anonymisera materialet man får fram utifrån intervjuer, eftersom texten ofta kan vara förvirrande och oförståelig. Eftersom jag har intervjuat en polis i tjänst är det viktigt att intervju materialet är konfidentiellt, något som jag också respekterat. Jag har informerat intervjuobjekten om möjligheten att vid behov ta del av, och kommentera undersökningen innan den publiceras.

När jag letade efter lämpliga intervjuobjekt, så frågade jag flera personer ifall de ville ställa upp. Innan jag fann två intresserade intervjuobjekt fick jag flera nekande svar, och dessa accepterade jag. Jag anser att jag i min undersökning har följt de etiska krav som rimligen kan ställas på den här typen av undersökningar.

Enligt Holme och Solvang (1997) bör den information som framkommer i teoridelen vara relevant för informationen som presenteras i resultatkapitlet. Ifall informationen som framkommer i teoridelen är irrelevant för informationen i resultatkapitlet, sänker det validiteten i undersökningen. Jag anser att validiteten är på en god nivå i min undersökning, och påverkas inte negativt av förhållandet mellan informationen i teoridelen och resultatkapitlet, eftersom informationen i respektive kapitel är direkt kopplad till varandra.

6 Respondenternas lägesuppfattning angående illegal vapenhandel i Finland 2017

I detta kapitel fokuserar jag på de tre delområden jag valt, och redogör för situationen 2017 enligt respondenterna. Jag redogör för ett delområde i gången. Jag refererar ofta till Pensalas (2009) publikation för vilken det redogörs i kapitel 3.3, eftersom den tangerar undersökningsämnet. Angående respondenterna kallar jag tjänstemannen vid vapenförvaltningscentralen för **Respondent A** och överkonstapeln vid Österbottens polisinspektion för **Respondent B**.

6.1 Startvapenproblemet

Enligt respondent A är startvapenproblemet ännu 2017 det mest centrala problemet inom den illegala vapenhandeln i Finland. Enligt respondent A är största marknaden för startvapen Mellanöstern. Turkiet fungerar som leverantör för de startvapen som importeras till Mellanöstern. De startvapen som kommer till Finland levereras från Slovakien, Bulgarien och Estland. En marginell del av startvapnen kommer också från Italien och Tyskland. Respondent A påpekar att problemet med lagstiftningen angå-

ende deaktivering av vapen är olika i EU-medlemsländerna. En harmonisering av lagstiftningen angående deaktivering är under arbete men det krävs ännu mycket arbete. I teoridelen under rubriken 2.1.4 redogörs ingående för lagändringar gällande deaktivering av skjutvapen.

Respondent A tar också i sitt arbete emot stora mängder importerade startvapen som tullen har skickat till vapenförvaltningscentralen för att därifrån erhålla utlåtande om huruvida startvapnen i fråga skall betraktas som funktionsdugliga skjutvapen eller inte.

Ifall startvapnen kan konstateras vara så dåligt deaktiverade att det utan särskild vapenteknisk kompetens går att återställa vapnet i funktionsdugligt skick, bör de enligt skjutvapenlagen (Skjutvapenlag, 9.1.1998/1, 1:2§) betraktas som skjutvapen. I kapitel 3 behandlas skjutvapenlagstiftningen närmare.

I det dagliga arbetet på Österbottens polisinrättning kommer respondent B inte i kontakt med startvapen i samma utsträckning som respondent A. Respondent B påpekar att emellanåt påträffas startvapen i samband med det vardagliga undersökningsarbetet. Dessa skickas då till vapenförvaltningscentralen för kontroll, men startvapnen påträffas i mycket liten utsträckning.

6.2 Vapenmodeller som figurerar inom den illegala vapenhandeln i Finland

Respondent A uppger att de flesta typer av pistoler blir deaktiverade. Pistoler är den vapentyp som oftast deaktiveras eftersom det är enkelt att reaktivera en pistol igen. Vissa maskinpistoler deaktiveras också. Exempelvis de amerikanska STEN-maskinpistolerna är populära objekt för deaktivering eftersom de är enkla att reaktivera, eftersom trycket i STEN-pistolerna är lågt. Fast svets och slipjobb görs i piporna och patronkamrarna, håller de att avfyras med eftersom trycket i vapnen är relativt lågt. Stormgevär så som AK-47, deaktiveras också, men dessa reaktiveras sällan eftersom det krävs omfattande reparationer för att göra vapnet funktionsdugligt igen. Orsaken till detta är att trycket i stormgevär är så stort att vapnets delar ej går att svetsa eller slipa i, utan de måste bytas ut för att vapnet skall hålla för avfyrning.

Respondent B nämner ingen specifik vapenmodell, utan nämner deaktiverade vapen kort. De påträffas då och då, och de skickas i sin tur till vapenförvaltningscentralen för

kontroll. De illegala vapen som har beslagtagits den senaste tiden i respondent B:s arbete är ett avsågat hagelgevär, ett antal pistoler och revolverar samt ett miniatyrgevär. Dessa vapen har dock inte varit så kallade startvapen, utan funktionsdugliga skjutvapen.

6.3 Brottsutredning relaterad till illegal vapenhandel i Finland

Respondent A är inne på samma linje som Pensala (2009). Det är viktigt att göra noggranna förundersökningar, och ta vara på möjligheten att skicka vapen till vapenförvaltningscentralen för kontroll.

Respondent B nämner att illegal vapenhandel är direkt relaterat till organiserad brottslighet, vilket betyder att sådan illegal vapenhandel som kan klassificeras som organiserad brottslighet inte direkt hör till respondent B:s jobb vid Österbottens polisinrättning. De illegala vapen som respondent B har att göra med i sitt arbete är vapen som sålts olagligt eller stulits. Dock har det inte varit fråga om startvapen, utan funktionsdugliga skjutvapen.

Respondent A har i sitt arbete påträffat ett fall av organiserad illegal vapenhandel. Det handlade om en grupp vapensamlare som illegalt beställde vapendelar, vilka sedan monterades ihop till funktionsdugliga vapen. Vapensamlarna verkade inte ha förstått att sådan verksamhet är tillståndspliktig enligt skjutvapenlagen. I kapitel 3 och privat tillverkningstillstånd i teoridelen redogörs närmare för lagstiftningen angående privat tillverkning av skjutvapen.

Ett fall av illegal vapentillverkning har uppdagats i respondent B:s arbete. En person hade tillverkat så kallade pennpistoler. Man bygger alltså om en penna som är av stål, till ett funktionsdugligt skjutvapen. Till det krävs särskilda vapentekniska kunskaper och avancerade verktyg, men personen ifråga arbetade på metallverkstad, vilket betyder att personen hade de förutsättningar som krävdes.

Respondent B anser att bättre skolning angående bekämpning av illegal vapenhandel borde ges till brottsutredare. Åtminstone en brottsutredare per polisstation borde ha inblick i illegal vapenhandel. På det viset kunde man effektivera bekämpningen av illegal vapenhandel.

7 Avslutande diskussion

I detta kapitel börjar jag med en diskussion kring valet av informationskällor. Jag fortsätter med att analysera situationen år 2017 angående illegal vapenhandel i Finland utifrån respondenternas intervjuvar. Jag fokuserar på ett delområde i gången, i samma ordning som de presenterades i resultatkapitlet. Jag diskuterar också undersökningsarbetets genomförande och ger förslag till fortsatt forskning. Eftersom Pensalas (2009) publikation tangerar undersökningsämnet till stor del, så refererar jag ofta till den i diskussionen.

7.1.1 Startvapenproblemet

Eftersom startvapen importeras till Finland, så kontrollerar tullen de flesta startvapen som passerar gränsen. Alla startvapen som tullen hittar sänds till vapenförvaltningscentralen för kontroll. Detta gör att de som arbetar vid vapenförvaltningscentralen ofta kommer i kontakt med startvapen. Respondent A arbetar vid vapenförvaltningscentralen, vilket också syns i intervjuvaren angående startvapenproblemet.

Respondent B arbetar vid Österbottens polisinrättning, och är stationerad i en mindre stad i Österbotten. Utifrån de svar som respondent B har gett verkar det som om problemet med startvapen inte verkar ha spridit sig till västkusten i någon större mån.

Utifrån Pensalas (2009) publikation och respondenternas intervjuvar, verkar det som om att situationen angående startvapen i Finland inte har ändrats märkbart mellan åren 2009 och 2017. Så som vi läser i kapitlet Skjutvapenlagstiftning i teoridelen ändras skjutvapenlagstiftningen regelbundet. De europeiska länderna försöker ständigt harmonisera lagstiftningen för att bekämpa den illegala vapenhandeln, och senast 2016 skedde en stor förändring av lagstiftningen angående deaktivering av skjutvapen i och med ändringen av Europeiska kommissionens vapendirektiv (Vapendirektivet, 91/477/EEG) som redogörs för i kapitel 2.

För att sammanfatta kan det anses att problemet med startvapen är nästan oförändrat, medan lagstiftningen om hur deaktiveringen av ett skjutvapen skall göras har genom-

gått stora förändringar. Dessa förändringar behandlas närmare i kapitel 2.1.3. Europeiska unionen är möjligen på rätt spår angående bekämpningen av startvapenproblemet. I och med strängare lagstiftning hur vapen skall deaktiveras, blir deaktiveringen gjord så grundligt att det krävs särskilda vapentekniska kunskaper och avancerade verktyg för att reaktivera startvapnen igen. Detta leder till att marknaden för dessa startvapen blir mindre och mindre.

7.1.2 Vapenmodeller som figurerar inom den illegala vapenhandeln i Finland

Respondent A nämner STEN-maskinpistoler som ett populärt objekt för deaktivering. Respondent A nämner också stormgevär, men enligt respondent A reaktiveras inte stormgevär i någon större utsträckning pga. att de är betydligt svårare att reaktivera. Orsaken till det är att trycket i stormgevärens patronkammare är såpass högt vid avfyrning, att en eventuell reaktivering bör vara professionellt gjord för att hålla för en avfyrning (Pensala, 2009).

Respondent B nämner främst sådana vapen som inte är deaktiverade, utan stulits eller sålts olagligt. De modeller som respondent B nämner är hagelgevär, pistoler och revolverar av olika märken samt miniatyrgevär. Några specifika modeller nämner respondent B däremot inte.

Respondent A nämner att STEN-maskinpistoler är populära objekt för deaktivering medan Pensala (2009) inte alls nämner dessa. Man kan utifrån det här anta att STEN-maskinpistoler har börjat deaktiveras i något skede mellan år 2009 och 2017. Den utvecklingen i sig är oroväckande eftersom maskinpistoler är betydligt farligare än vanliga pistoler eller revolverar pga. att STEN-maskinpistolerna skjuter automateld. Respondent B nämner stulna eller olagligt sålda hagelgevär, miniatyrgevär och olika modeller av pistoler och revolverar, dock inga specifika pistol- eller revolvermärken. Det är svårt att säga ifall det har skett någon förändring angående stulna eller olagligt sålda vapen i Finland, eftersom det skulle kräva en särskild undersökning.

För att sammanfatta så verkar det som att enligt Pensala (2009) var det främst pistoler och revolverar som deaktiverades, medan man 2017 enligt respondenterna har börjat påträffa deaktiverade maskinpistoler. Det har således skett en förändring i vilka vapenmodeller man deaktiverar.

7.1.3 Brottsutredning relaterad till illegal vapenhandel i Finland

Respondent A är inne på samma spår som Pensala (2009) om att poliser och tullmän i allmänhet bör använda sig av de tjänster vapenförvaltningscentralen erbjuder, eftersom man enligt respondent A effektiviserar arbetet på det viset. I respondent B:s arbete figurerar främst stulna eller olagligt sålda vapen. Med olagligt sålda vapen menas att en person som lagligt innehaft vapnen säljer dem till en person som inte innehar ett av polisen utfärdat förvärvstillstånd. Enligt respondent B är alla igenkänningsmärken i de flesta fall bortslipade från vapnen, men dessa går att få fram med hjälp av kemikalier i laboratorier. Respondent B efterlyser bättre skolning till brottsutredare i allmänhet vad gäller illegal vapenhandel. Respondent B nämner också problemet med stölden av stormgevär från försvarsmakten. Då och då försvinner stormgevär, som enligt respondent B säljs vidare till kriminella. Dock har respondent B inte konstaterat någon förändring i antalet av dessa stölden.

Så som framkommer i kapitel 6.3, anser respondent B att brottsutredare borde ges mera skolning för att effektivisera den till illegal vapenhandel-relaterade brottsutredningen. Enligt respondent B råder det brist på sakkunnighet bland brottsutredare idag gällande illegal vapenhandel. Av det här kan jag konstatera att det finns belägg för min hypotes som framkommer i inledningen, om att det råder okunskap bland poliser i allmänhet angående illegal vapenhandel. Således kan det anses att min undersökning verkligen tjänar sitt syfte och tar fram ett aktuellt ämne.

För att sammanfatta kan man konstatera att situationen inom brottsutredningen som är relaterad till illegal vapenhandel i Finland, inte har ändrats nämnvärt mellan åren 2009 och 2017. Utbildningen för brottsutredare om illegal vapenhandel borde dock, med stöd av respondent B:s intervjusvar, utökas och intensifieras för att effektivisera brottsutredningen.

7.2 Diskussion kring arbetets genomförande

Inom fenomenografin urskiljs en vad-aspekt och en hur-aspekt med hjälp av en uppfattning (Eklund, u.å.). Eftersom jag har använt mig av semistrukturerade intervjuer för att samla in det empiriska undersökningsmaterialet kan det anses att min undersökning uppfyller kriterierna för en fenomenografisk undersökning. Således fungerar respondenternas uppfattningar om läget i Finland inom den illegala vapenhandel 2017 som undersökningens empiriska material. I undersökningen har semistrukturerade intervjuer fungerat som datainsamlingsmetod. Materialet som behandlas i teorin är hämtat från europeiska unionens databaser, samt från polisstyrelsens vapenförvaltningscentral i Riihimäki. Lagtext som behandlar Finlands lagstiftning har hämtats i elektronisk form från Finlex.fi på internet. Dessa informationskällor kan anses vara tillförlitliga.

Jag anser att tidsåtgången har varit lämplig. Undersökningens olika skeden har bit för bit behandlats, och nedtecknats i avhandlingen. De semistrukturerade intervjuerna var enligt mig lämpliga intervjumetoder. Eftersom jag inte hade mycket sakkunskap angående illegal vapenhandel innan undersökningen, så ville jag inte styra respondenterna med för många ledande frågor. Angående teoribakgrund anser jag att den var tillräcklig. Utifrån teoribakgrunden förstår man de centralaste begreppen och får en inblick i Finlands och Europeiska unionens lagstiftning, vilket kan anses vara av stor betydelse i en undersökning som behandlar illegal vapenhandel.

Till min undersökning ville jag ha respondenter som arbetar inom två olika områden relaterade till illegal vapenhandel. I och med det fick jag ett brett spektrum på intervjusvaren. Det var viktigt att respondenterna skulle ha sakkunskap och insikt i undersökningsämnet, och de respondenter som valdes ut uppfyller kriterierna som ställdes. En utmaning i mina intervjuer var att hålla en röd tråd genom hela intervjun. Jag märkte att respondenter som har mycket sakkunskap lätt går in på sidospår. Det kan bero på att de har mycket information att dela med sig av, vilket i sin tur kan göra det svårt för dem att begränsa sina svar till det som intervjuaren är ute efter. Publikationen *Muutamia asioita kenttäpoliiseille ja tutkijoille laittoman asekaupan tämän hetkisestä tilanteesta Suomessa* som valdes tangerar exakt det ämne jag undersökte, och var därför självskriven som teoretisk grund för situationen 2009 angående illegal vapenhandel i Finland.

Respondent A på vapenförvaltningscentralen i Riihimäki, och respondent B som brottsutredare vid Österbottens polisinrättning. De båda instanserna jobbar med olika områden relaterade till illegal vapenhandel, vilket leder till att respondenterna har väldigt olika utgångsläge, vilket också syns i intervju svaren. Dock anser jag att valet av de två respondenterna bidrar till en högre reliabilitet för undersökningen, eftersom jag erhöll två helt olika perspektiv på den illegala vapenhandeln år 2017.

En ofta använd strukturering på resultatkapitlet är att man med hjälp av blockcitat i texten visar vad respondenten har sagt. I min undersökning har jag valt att inte använda den typen av strukturering eftersom jag anser att det inte skulle ha någon nämnvärd positiv inverkan på undersökningens reliabilitet. I själva verket så betyder ju ett blockcitat av en respondent inget mera än det som skribenten skriver och är således ingen garanti för en förbättrad reliabilitet.

7.3 Förslag till fortsatt forskning

Min undersökning behandlade endast en marginell del av problemet med illegal vapenhandel. Man kan t.ex. spinna vidare på ämnet illegal vapenhandel i Finland, men fokusera på tullens perspektiv, fältpolisens perspektiv eller Centralkriminalpolisens perspektiv på problemet med illegal vapenhandel. Ämnet är väldigt brett vilket gör det svårt att hitta ett specifikt område att undersöka. Man kan också tänka sig att undersöka illegal vapenhandel i Finland med situationen i något annat europeiskt land. Problemen med illegal vapenhandel är gemensamma för de flesta länder i världen, så områden att undersöka finns det ingen brist på vad gäller ämnet illegal vapenhandel.

Ett ämne att undersöka skulle kunna vara en kvantitativ undersökning om huruvida situationen har förändrats mellan åren 2009 och 2017 angående stulna eller olagligt sålda vapen i Finland. Det skulle vara ett bra komplement till den här undersökningen.

Referenser

Ahrne, G., & Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö, Liber AB.

Tillgänglig: https://www.iis.se/docs/kom_igang_med-tor.pdf. Hämtad 09.02.2017.

CEPOL. (2017). *Who we are*. European Union Agency for Law Enforcement Training.

Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. Malmö, Gleerups utbildning Ab.

Tillgänglig: <https://www.cepola.europa.eu/who-we-are/european-union-agency-law-enforcement-training/about-us>. Hämtad 19.02.2017.

Eklund, G. (u.å.). *Forskningsmetodik – Kvalitativa metoder*. Åbo, Åbo Akademi.

Tillgänglig: <https://www.vasa.abo.fi/users/geklund/PDF/SpecPed%20II-PP%20-%20Webb.pdf> Hämtad 26.04.2017.

Europaparlamentet och Europeiska Unionens Råd. (2004). *Direktiv 2004/38/EG - om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG*. Strasbourg, Europaparlamentet och Europeiska Unionens Råd.

Tillgänglig: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0038&from=SV>. Hämtad 08.02.2017.

Europeiska kommissionen. (2015). *Förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen*. Bryssel, Europeiska Kommissionen.

Tillgänglig: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52015PC0750>. Hämtad 07.02.2017.

Europeiska kommissionen. (2015). *Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/2403 av den 15 december 2015 om fastställande av gemensamma riktlinjer om standarder och metoder för deaktivering i syfte att se till att deaktiverade skjutvapen görs irreversibelt funktionsdugliga*. Bryssel, Europeiska kommissionen.

Tillgänglig: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX:32015R2403>. Hämtad 08.02.2017.

European Justice. (2016). *Medlemsländernas lagstiftning – Finland*. E-justice, Europeisk e-juridikportal.

Tillgänglig: https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-fi-maximizeMS-sv.do?member=1. Hämtad 07.02.2017.

Eur-Lex. (1986). *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (konsoliderad Amsterdam version) Tredje delen: Gemenskapens politik. Avdelning VI: Gemensamma regler om konkurrens, beskattning och tillnärmning av lagstiftning. Kapitel 3: Tillnärmning av lagstiftning. Artikel 95#Artikel 100a - EG-fördraget (konsoliderad Maastricht version)*. Luxemburg, Europeiska unionens publikationsbyrå.

Tillgänglig: <https://publications.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/95496a50-2bb0-4a3b-967a-b26b60040d60/language-sv>. Hämtad 08.02.2017.

Europeiska Unionens medlemsstater. (2012). *Konsoliderad version av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*. Rom, Europeiska unionens medlemsstater.

Tillgänglig: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX:12012E/TXT>. Hämtad 08.02.2017.

Gillham, B. (2008). *Forskningsintervjun – Tekniker och genomförande*. Lund, Studentlitteratur.

Holme, I. M., och Solvang, B. K. (1997). *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund, Studentlitteratur.

Military Factory. (2017). *Kalashnikov AK-47 Assault Rifle*. Personalen, Military Factory.

Tillgänglig: http://www.militaryfactory.com/smallarms/detail.asp?smallarms_id=19. Hämtad 08.02.2017.

Kvale, S., och Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund, Studentlitteratur.

Patel, R., & Davidson, B. (1994). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund, Studentlitteratur.

Polisen. (u.å.). *Allmän ordning och säkerhet*. Polisen.

Tillgänglig: <http://www.poliisi.fi/ordning/ordning>. Hämtad 20.04.2017.

Polisstyrelsen. (2010). *Anvisning Nro POHADno/2010/27, Deaktivering av skjutvapen och försättande av vapendelar i varaktigt obrukbart skick*. Helsingfors, Polisstyrelsen.

Tillgänglig: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/28010_anvisning_2010_27p.pdf?f067dfc4d42ed288.

Hämtad 08.02.2017.

Project FIRE. (2017) *Fire – Fighting illicit firearms trafficking routes and actors at european level*. Bryssel, Europeiska kommissionen.

Tillgänglig: <http://fireproject.eu/>. Hämtad 04.03.2017.

Regeringen. (2016). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av skjutvapenlagen*. Helsingfors, Regeringen.

Tillgänglig: http://www.intermin.fi/download/66118_Regeringens_proposition_andring_av_skjutvapenlagen_25022016.pdf?30a4baf0de3dd388. Hämtad 08.02.2017.

Regeringen. (2009). *RP 106/2009 rd*. Helsingfors, Regeringen.

Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2009/20090106.pdf>. Hämtad 08.02.2017.

Riksdagen. (2015). *Lag om ändring av skjutvapenlagen, 764/2015*. Helsingfors, Riksdagen.

Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2015/20150764>. Hämtad 08.02.2017.

Riksdagen. (2015). *Lag om ändring av 41 kap. i strafflagen, 766/2015*. Helsingfors, Riksdagen.

Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2015/20150766>. Hämtad 08.02.2017.

Riksdagen. (2016). *Lag om ändring av skjutvapenlagen, 190/2016*. Helsingfors, Riksdagen.

Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2016/20160190>. Hämtad 08.02.2017.

Riksdagen. (2016). *Skjutvapenlag, 9.1.1998/1*. Helsingfors, Riksdagen.

Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980001>. Hämtad 08.02.2017.

Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. London, SAGE Publications Ltd.

Slovakiens Nationalförsamling. (2005). *Stevilka 23, Uradni list RS, st. 23/2005 z dne 10.03.2005 (Slovakiens vapenlag)*. Ljubljana, Slovakiens Nationalförsamling.

Tillgänglig: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlid=200523&stevilka=777>. Hämtad 08.02.2017.

Tapio Heiskanen. (2012). *Nallit*. Waffenlager.net, Suomalainen Asesivusto.

Tillgänglig: http://www.waffenlager.net/archive/ammo_primers.html. Hämtad 08.02.2017.

Thoresson, A. (2016). *Internetguide #39 – Kom igång med Tor!* Detail Produktionsbyrå.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund, Studentlitteratur.

The Slovak Spectator. (2016). *Weapons from Slovakia used by terrorists, British gangs*. Personalen, The Slovak Spectator.

Tillgänglig: <https://spectator.sme.sk/c/20147040/weapons-from-slovakia-used-by-terrorists-british-gangs.html>. Hämtad 08.02.2017.